

Cigányóvodát patronálunk Dorozsmán

Már harmadik éve végezzük közművelődési munkánkat Dorozsmán, a cigányiskolában illetve óvodában. Eleinte mint közművelődési „kiscsoport” tevékenykedtünk, később már csak hárman maradtunk. A többiek azóta más patronálási munkát végeznek.

Az iskola és az óvoda a könyvtár udvarában található: mindössze három tanterem. Ebből egyet az óvodások foglalnak el, egy az alsótagozatosoké, a harmadik a felsőtagozatosok tanterme.

Elég szoros a kapcsolat a két intézmény között. A gyerekek tulajdonképpen 3 éves koruktól 14 éves korukig egy udvaron belül roszognak. Ha elérték a megfelelő kort, illetve tudásszintet, „csak” másik terembe, másik nevelőhöz kerülnek.

A tanárok is ismerik mind-egyik odajáró gyereket, így a tanító már tudja, milyen gyerekek kerülnek később az osztályába. Szinte minden gyereknek van testvére mindhárom teremben.

Mind az iskolába, mind az óvodába csak cigánygyerekek járnak. (Tervezik, hogy fokozatosan megszüntetik ezt a két intézményt, és a gyerekeket beköltöztetik heterogén osztályokba.)

Mi a homogén osztályoknak és óvodai csoportoknak a munkáját ismerjük. Egy évig a felsőtagozatosokhoz jártunk ki. Nem jött létre megfelelő kapcsolat a tanárok és miközöttünk, így a gyerekekkel is nehezebb volt foglalkozni. Ehhez hozzájárult az is, hogy itt a gyerekek együtt vannak 10—14, sőt 16 éves korukig. A kisebbeket még csak le tudjuk kötni, a nagyobbakat viszont csak néha voltak hajlandók velünk együtt játszani és tanulni.

Egy év után úgy döntöttünk, hogy az óvodában folytatjuk munkánkat. Itt két óvodó foglalkozik egyszerre a kis-, a középső- és a nagycsoporttal. Az óvodók lelkesedéssel fogadtak, örültek, hogy segítségükre leszünk. Bemutatták, hogy hogyan zajlanak le a különböző foglalkozások, megismertették a gyerekeket.

Meghívták a különböző rendezvényeinkre. Ilyenkor mi is készültünk ajándékkal. Máskor viszont

úgy voltunk a gyerekekkel, mint óvónénik; így tudtuk legjobban megfigyelni az ottani életet.

Talán az óvoda játsza a legfontosabb szerepet és birkózik meg a legnehezebb feladattal, ahhoz, hogy ezek a gyerekek — majd jóval később — próbálják megtalálni helyüket életük során.

Az óvoda az első állomás, mely kiszakítja a kicsiket a megszokott otthoni környezetből, és hozzászoktatja őket a kultúraltabb körülményekhez. Igaz, otthon továbbra is minden nap a régi módon folyik az élet, de ezekre a kicsikre lehet a legjobban hatni, őket lehet a legjobban irányítani. Nem megy veszendőbe a sok munka, ha az iskolában az itt elsajátított dolgokra még ráépül valami.

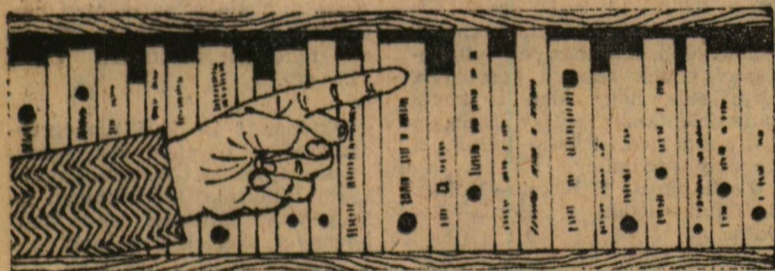
Ebben azonban sok problémát kell leküzdeni. Legnagyobb probléma, hogy a kiscsoportosok szinte egyáltalán nem tudnak magyarul. Nehéz megtanítani a legalapvetőbb dolgokat is. A nagycsoportosok ebben viszont sokat segítenek: tolmácsolnak.

Csak egy-két olyan gyerek van, akit nyugodt lelkiismerettel lehet iskolába küldeni. Az iskolaérettséget vizsgáló teszt megoldásakor megdöbbentő dolgokat nem értenek vagy nem tudnak megfelelő módon megcsinálni. Nincsenek tisztában olyan fogalmakkal, mint: ős, tél, nem ismerik fel a színeket. Megfelelően rajzolni és színezni szintén csak egy-két gyerek képes. A megtanult verset vagy éneket viszont mindenki szívesen szavalja illetve énekl.

Ezeket a dolgokat tapasztalva bennünk már sok kérdés felmerült. Például, hogy érdemes-e ezt ekkora energiával csinálni? Melyik megoldás lenne célszerűbb: a csak cigányóvoda, vagy a vegyes?

A hiányosságok azt mutatják, hogy kell és érdemes dolgozni ezekért a cigánygyerekekért. Már az is eredmény, ha megtanulnak valamennyire magyarul, és elsajátítanak néhány alapvető dolgot. Lehet, hogy ezek a gyerekek mindezeket hasznosítani és kamatoztatni fogják.

NAGY ÁGNES

Bethlen Gábor krónikásai

Amit Bethlen Gáborról, az ő koráról tudunk, azt a kortárs, illetve közelkortárs krónikákból tudjuk. Makkai László is ezek közül válogatott, s a *Gondolat* kiadó közreadta születése 400. évfordulóján a nagy fejedelem emléke előtt tisztelő, szép kiállítás ellenére elérhető árú kötetben.

A szerkesztő négy történetírói műfaj fennmaradt darabjaiban tallózott: *Propagandaműnek* nevezte Keserői Dajka János írását, s néhány most kiadásra nem kerülőt is megnevez.

Nem került a kötetbe Háportóni Forró Pál Curtius-fordításának előszava: a kihagyás s a besorolás — Makkai propagandaműnek veszi — még indokolható, az azonban már nem, hogy a fordító nem vétett fel Bethlen udvari történetírói sorába — az előző szerint Bocatiust közvetlenül Bojtji Veres Gáspár követte.

Emlékirat nagy számban maradt fenn e korból, most Bethlen bizalmasának, Hidvégi Mikó Ferencnek „Históriájá”-t olvashatjuk „a maga életében lett érdé-lyi dolgokról”.

A Rákóczi-párti Szepsi Laczkó Péter, a világlátott szász Krauss

Cyörgy, a kolozsvári Segesvári Szabó Bálint, a fejedelmi vallási toleranciát is keveselő Nagy Szabó Ferenc krónikáinak kiválasztása a szerkesztő munkáját dicséri, főleg azért, mert Bethlen Gábor alakja, politikája több, felekezeti és nemzeti szempontú elbírálásban állítódik elénk, s könnyíti meg a mai olvasó elfogulatlanabb Bethlen képeinek kialakítását.

A korához képest jó színvonalú Bethlen-diplomácia a török, a Habsburg s a magyar rendek közti lavirozásokról, s a Bethlen és a császár közti békétárgyalásokról három jól képzett diplomata — Toldalagi Mihály, Thurzó Szaniszló, Révai László — naplójából alkothatunk magunknak képet.

Makkai László munkáját nem csak a szerkesztés dicséri. A bevezetőben a Bethlen-korabeli történetírói műfajoknak tömör, világos áttekintését is adja, s mindenki számára könnyen használhatóvá teszi a kötetet a függelékben található latin-magyar szójegyzék elkészítésével.

Az olvasó számára élmény lehet a Zimányi Vera válogatta bő képmelléklet meglátogatása is.

MONOK ISTVÁN

ERDŐRÉSZLET — ŐSZI ESŐK UTÁN

A párizsi egyetem — magyar szemmel

A Francia Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között fennmaradt egy kulturális tradíció, amelynek értelmében valamelyik francia felsőoktatási intézmény fogad egy magyar ösztöndíjas hallgatót. Az 1979/80-as tanévben az egyéves ösztöndíjat Szabó István, a JATE Bölcsészettudományi Karának most V. éves, francia-történelem szakos hallgatója kapta meg. A tanulmányút a propos-jaként az Ecole Normale Supérieure-ön töltött egy évről, a francia felsőoktatás rendszeréről, a francia oktatás módszeréről kérdezem Szabó Istvánt.

— A francia felsőoktatási rendszernek három szintje van. Az első fokozat a licence, a második a maîtrise, a harmadik pedig a doctorat. Ezek mindegyike két év tanulmányi időt jelent, gyakorlatilag csak akkor kell (kötelező) vizsgálni, amikor ezeket a diák elvégzi. Mindegyik fokozat elvégzése után ki lehet lépni, és mindegyik fokozattal el lehet helyezkedni. Például a licence fokozat elvégzése után is el lehet helyezkedni tanárként. El kell mondanom, hogy Franciaországban tökéletesen megvalósult a tömegoktatás, lévén, hogy nyolcszáz ezer egymillió közé teszik az egyidőben tanuló egyetemisták számát. Ennek a ténynek kétségtelesen több oldala van. Egyrészt, bizonyítja azt, hogy az oktatás demokratikus, másrészt azonban jelzi, hogy az elhelyezkedés szociális feszültségeket okozhat. Harmadrészt, éppen az egyetemet végzetek nagy száma miatt az egyetemi diploma értéke devalválódott. Így fontossá vált az egyetem utáni, post-graduális képzés, vagyis újabb és újabb diplomák megszerzésével biztosítja magának mindenki az életlehetőséget.

— A tanulmányok irányítása az egyetemeken belül hogyan történik?

— Az egyetemi tanács demokratikusan megszervezett intézmény, tanárok és diákok egyenlő arányban vesznek részt benne. Közös döntenek a hallgató stúdióink jellegéről, az órák számáról, stb. Egy adott kurzuson ún. témavezető tanárok vannak, akik a diák saját problémáit és tanulmányait orientálják. A témavezető tanár határozza meg az alapstúdiumok óraszámát, de a részkérdésekkel foglalkozó szemináriumok kijelölése demokratikusan történik. Vagyis: egyrészt a diák érdeklődésének megfelelően, másrészt esetlegesen új, sokszor divatos szempontok, módszerek figyelembevételével.

— Az Ecole Normale Supérieure-ön tanult a mai francia szellemi élet legtöbb kiválósága. Te mit tanultál itt, kívül kerül-

tél kapcsolatba, s milyen jellemző maga az intézmény?

— Az Ecole Normale Supérieure-ön részben tanár szakosokat, részben pedig magasan kvalifikált szakembereket képeznek, akik részben a tömegkommunikáció, részben az egyetemi oktatás irányítói lesznek. Én irodalomtörténetet tanultam, Monsieur Bersani volt a témavezető. Mint már említettem, a témavezető kijelölheti a kötelező kurzusokat, másrészt viszont elküld más kurzusokra is, így nem csupán az Ecole-on, hanem részben például a Paris Quatre-ön, a négyesszámú Sorbonné-ön hallgattam, tekintve, hogy bizonyos, számomra szükséges kurzusokat itt végezhettem el. Itt látogattam többek közt M. Citron Balzac-kurzusát, s francia klasszikus morálfilozófiát hallgattam M. Garapan-nál. Meg kell még említenem a Collège de France-t, ami független minden oktatási intézménytől, s már több mint háromszáz éve kötődik ehhez a franciák által „törvényen kívüliség”-nek nevezett állapothoz. Itt hallgattam például Claude Lévi-Strauss, Georges DUBY és haláláig Roland Barthes előadásait is.

— Egy pillanatra visszatérve az oktatáshoz: a vizsgákról ha többet mondanál...

— Mint mondtam, a vizsga nem kötelező, csak bizonyos alapkurzusok elvégzése után. A nálunk ismert kötelező, szemeszter végi vizsgák nem léteznek. Az alapkurzusok utáni, átfogó vizsgák írásbeliek, esetleg szóbeliek is. A szemináriumi dolgozatokat viszont rendkívül komolyan veszik, ezek szinte mindig írásbeliek.

— Hogyan fogadják Franciaországban a külföldi ösztöndíjasokat?

— A Francia Köztársaság végtelenül korrekt módon jár el az ösztöndíjasokkal. Tehát minden anyagi és erkölcsi támogatást megad ahhoz, hogy a külföldiek tanulmányokat folytathassanak. Lehetővé teszi például, hogy kutatásai folytatásához mindenki igénybe vegye a Bibliothèque Nationale-t is, ahol a számára szükséges kéziratokat, dokumentumokat kézhez kaphatja. Ez a fajta fogadó-készség tulajdonképpen nem jelent megkülönböztetett bánásmódot, tehát az ösztöndíjas is egy hallgató a sok közül.

— Voltak-e lakásproblémáid, s mennyi ösztöndíjat kaptál havonta?

— A kollégiumokban nincs fenntartott hely, a lakásproblémát mindenkinek egyénileg kell megoldania. Ugyanakkor van egy CROUS nevű szervezet, amely többek között a szállás-probléma megoldásában is segít. — Az ösztöndíjam havi 1500 franc volt, ebből kellett fizetni a szállást és az étkezést. A szállás kétszáz franc körül, a menzán

az ebéd és a vacsora háromszáz franc körül volt havonta. Az 1968-as diákmegmozdulások hatására átszervezték a menzákat, így ott is érvényesül a diákel-lenörzés, ennek következményeként rendkívül jó minőségű ételeket adnak.

— Tanulmányaid szempontjából mit jelentett Párizs?

— Párizs a tanulmányok folytatásának egy par excellence színhelye, lévén, hogy az 1968-as diákmegmozdulások óta az oktatási rendszer sokat demokratizálódott, másrészt pedig a francia nyelv és kultúra egyetemes jelentőségű, noha fajsúlyos és szerepe az angolszász kultúrákhoz képest csökkenő tendenciát mutat. — Egy kelet-európai országból érkező diák pedig kétszeresen is tanul: egyrészt a polgári kultúra középpontjából csak értékeket megtanulni és elhozni lehet, gondolatokat, emberi és művészi beállítódást, amelyet aztán a saját kelet-európai világunkra próbálunk formálni; másrészt, az előző szemponttal összefüggésben, pontosabban ismeretei, fogalmai lesznek saját világáról, objektívebb szempontok alapján tudja értékelni saját hazája kultúráját, problémáit. Így minden kelet-európai legtöbbet saját földrajzi régiójáról tanul.

Egyébként — mint tudjuk — Párizs hagyományosan a kelet-európai intellektuelek, így a diákok gyűjtőhelye is, ezt annak az érzékenységre köszönheti, amely a Nagy Francia Forradalommal született, s amelynek lényege az állandó változás, az új keresése, az avantgarde, a divattól a legelvontabb művészetekig, s amely hosszú ideig hiányzott Kelet-Európa múltjában. Ez az a „fáziskésés”, amelyet a kelet-európai intellektuelek Párizst megjárva „behoztak”, s onnan visszatérve igyekeztek élővé tenni.

B. GY.

SZEGEDI

Egyetem

A József Attila Tudományegyetem, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola MSZMP bizottságainak lapja

Felölös szerkesztő: DR. SZABÓ MAGDOLNA Szerkesztőség: 6720 Szeged Dugonics tér 12. Telefon: 12-118 Megjelenik havonta kétszer Ára: 1,50 forint Előfizetési díj egy évre 24 forint

Feljelölt az intézmények KISZ- és szakszervezet bizottságai Kiadja a Csongrád megyei Lapkiadó Vállalat Szeged Tanácsköztársaság útja 16 sz. 6740

Telefon: 12-633 Telex: 83-282 Felölös kiadó: Kovács László igazgató Szegedi Nyomda Szeged 1980. X. 24. — 4344

Balesv-Zellinszky u 28 sz. 6720 Felölös vezető: Dobó József igazgató